

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

LXXIII. An Principis sit, dare libertatem Religionis, specie Conciliationis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

AD V. Peccatum potest à pluribus puniri, quando plures offendit.

AD VII. Obligare pendet ex libera intentione Legislatoris.

QVÆSTIO LXXII.

An Christianis belligare fas contra hostes?

MANICHÆI docebant bellum ex natura illicitum esse. Sic & Anabaptistæ, & Oecolampadius. &c. Huc plures adducit S. Patres Erasmus, apud Bell. lib. 3. cap. 14.

LUTHERVS ART. 34. negat licitum Christianis contra Turcam gerere bellum.

SYADET istis. 1. Quia Voluntas Dei est, v. à Turca, et flagello puniamur. 2. Dei autem voluntati resistere nefas. 3. Quia Ecclesiæ utilior est tribulatio, quam pax. Vnde SCRIP. de matrimonio, cul. at morem ecclesiæ orantis pro pace. 3. Quia, ait *arsic. 34.* Pontifici sunt peiores Turcis: at stultum est, pro peioribus contra meliores Turcas pugnare.

AVTOR. Odium in Papam huc impulit Lutherum.

DICO AD I. Permittit Deus nos exerceri, hoc sine, vt conuertamur à peccatis, non vt pereamus: Itaque vult vt resistamus molienti nobis interitum, quem Deus non vult. Immittit pestem; non vult tamen ei non resisti.

AD II. Quia tribulatio periculosa est, idcirco eam deprecari iubemur. *Matth. 6. Et ne nos inducas. &c.* Iubemur, *1. Timoth. 2.* Orare pro regibus & pace.

AD III. Absurditatem suam Lutherus, *l. de Visit. Saxon.* postea reuocauit.

QVÆSTIO LXXIII.

An Principis sit dare libertatem Religionis, specie Conciliationis?

ETNACI omnes Philosophorum sectas admittebant, ait *Aug. 1. 18. de Ciuit. c. 51.* Themistius Philosophus Valenti Imperatori suavit, gratari Deo sectarum esse varietatem, dum ita modis pluribus colitur,

et, sicque pluri, quò difficilius cognoscitur.

PROTESTANTES Spiræ anno 1526. se obtinuisse feruntur libertatem religionis.

SYADENT istis. 1. Quia fides est libera. 2. Quia donum Dei est. 3. Quia experientia constat, cogendo nil profici. 4. Quia Christiani Iudeos, et si hostes, semper tolerauerunt.

AVTOR. Principis est tueri Catholicam Religionem; non alterius permittere libertatem.

1. Quia, *Prouerb. 20. Rex, qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo. Item, Dissipat impios hæreticos, Rex Sapiens. Psal. 2. Reges erudimini, qui iudicatis terram; seruite Domino in timore.*

2. *Apocal. 2.* culpatur Angelus Pergami habens tenentes doctrinam Nicolaitarum. &c.

3. Contra libertatem eam fancierunt Papæ, decreuerunt Imperatores. Solum tres Imperatores eam indulserunt: Iouinianus, ideo grauiter à Concilio Antiocheno reprehensus. Valens, sed Arianus; & Iulianus Apostata.

4. Rationes sunt. 1. Quia, potestas secularis, & spiritalis sunt iunctæ in Ecclesiâ, sicut corpus & anima: ac huic illud parere debet præterquam protectionem. Cùm autem dissensio in fide sit Ecclesiæ dissolutio, vinculum enim illi est confessio fidei, ideo fidei libertas ei exitialis est.

2. Quia, *Deut. 17.* iubentur occidi, qui non obediunt Sacerdoti. Et, *cap. 18.* pseudoprophetæ exterminari: Et, *Aug. ep. 150.* affert exempla Ezechiæ, Iosaphat, Iosifæ, &c. destruentium lucos, idolorum sana; populumque ad verum Dei cultum cogentium. 3. Quia, Pax reipublicæ dissoluitur varietate religionum, subnascitur cuique mutua diffidentia: & sic regnum in se diuisum desolabitur.

4. Quia, libertas credendi est libertas errandi in re o-

mnium periculosissima: nam Eph. 4. *Vna fides solum esse vera potest.*

Obiecta, vt refutatu sunt indigna, ex hisce tamen sat patent.

II. PACIFICANTES olim, ab Zenone Imperatore orti, teste *Eugrio lib. 3. c. 14. & 30* Et Apelles dicebant Sectas omnes conciliari posse, nec esse discutendam fidei rationem; sat esse, credi in Crucifixum. Sic & nuper *Georgius Cassander*; Sit sua cuique fides, modo recipiant Scripturam & Symbolum Apostolorum cetera. Ceremonias esse in quibus deservatur.

AUTOR. I. At non tam de horum verbis, quam de sensu controuertitur, deque substantialibus articulis.

2. Rogabat & Valentis Imperatoris Præfectus Patres, ne tot Ecclesias vexari paterentur, propter paruam dogmatum Arianorum subtilitatem; petebantque Ariani omitti vocem *ὁμοούσιον*, quæ nec in Scriptura vel Symbolo esset; imò litterulam mutari in *ὁμοιοούσιον*: ac spondebant pacem, Respondit S. Basilius: *Qui diuinis enutriti sunt eloquiis, corrumpere de eis ne vnã syllabam patiuntur; sed pro his, si contingat, omnes etiam mortis species amplectuntur.*

3. Non potest libertas credendi in vno concedi articulo, quin pariter & in aliis concedi debeat: Quia vna est formalis ratio fidei omnium ac singulorum articulorum: quique *peccat in vno, est omnium reus.*

Q V Æ S T I O LXXIV.

An heretici damnati possint tradi gladio seculari?

LUTHERVS *artic. 33. in assert.* Sicut & Huls *artic. 14.* in Concilio Constantiæ damnato; negat iuste fieri. Sic & Donatistæ olim, teste *Augustino libr. 1. contra Parmen.* Vide *Genealog. p. 2. q. 10. & Antichristum p. 2. q. 30.*

SVADENT istis, I. Quia, Ecclesia ab initio huc vsque nullum combussit. 2. Quia, non proficitur terribus. 3. Ecclesia tolerat Iudæos. 4. *Matth. 18.*

Iubentur haberi pro Ethnicis & publicanis; non comburi. 5. *Oportet hæreses esse,* 1. Cor. 11. 21, qui probas si sunt, manifesti fiant. 6. Cupientibus comburi de celo Samaritas, ait Dominus; Luc 11. *Nescitis cuius spiritus estis.* 7. *Matth. 13. Sinis utraque crescit usque ad messem.* 8. Dominus permittens multos abire, ait; Ioann. 6. *Nunquid & vos vultis abire?* 9. Fides est donum Dei; nemo igitur ad eam compelli debet. 10. Dominus tribuit Ecclesiæ gladium Spiritus, quod est Verbum Dei non ferri ac flammæ. 11. Hæretici sunt extra Ecclesiam; at, 1. Cor. 6. *Nihil ad nos de illis, qui foris sunt.* 12. Apostoli nunquam brachium seculari contra hæreticos implorauerunt.

AUTOR. Hæretici incorrigibiles, præsertim relapsi, sunt excommunicandi, relinquendique gladio. 1. Sic Scriptura in meo *Antichristo par. 2. q. 30.* 2. Quia sic praxis inde ab Constantino Magno contra Arianos & Donatistas, supplicii affectos. 3. Ita S. Canonibus, Concilia, S. Patres, apud *Bellarmin. libr. 3. de Laicis c. 21.*

Ratio fauet. I. Excommunicati possunt, quæ grauior est poena: ergo & occidi gladio corporali, quod minus est. *Aug. libr. 1. contra aduers. Legis c. 17.* 2. Quia, alii falsarii addicuntur neci. 3. Fœmina fallens viro fidem, est mortis ac Deo frangere fidem est grauius. 4. Tres causæ iusti sunt homicidii: *Ne malis libonis noceant: Vt paucorum supplicio multi corrigantur, prosintque moriendo, qui viuendo noluerunt prodelle: Et ipsis improbis occidi satius est, cum deteriores euadunt.* At hæ causæ in hæreticos conueniunt. Deus tamen proforum misertus mentem inspiret eorum saniozem.

DICO AD I. Falsum est.

AD II. Contrarium constat experientia prisca.

AD III. Iudæi fidem Christianam nunquam deseruerunt: Coluntque Religio-